

Bilag til beretning o. f. t. beslutn. vedr. freds- og afspændingspolitik

skaffelsespolitik inden for NATO ved at opmuntre til øgede amerikanske våbenindkøb i Vesteuropa. Denne såkaldte »two-way street« har dog hidtil haft begrænset succes.

IEPG's styrke ligger i, at den er det eneste organ, der samler alle europæiske Atlantpagtlande; svagheden består i gruppens snævre arbejdsområde og i konkurrencen fra forskellige multi- og bilaterale forsvarsproduktionsprojekter i Vesteuropa, der i stigende grad kan tænkes lagt i WEU-regi. Under disse omstændigheder synes mulighederne for yderligere at koncentrere det vesteuropæiske våbenproduktions- og anskaffelsessamarbejde omkring IEPG (eller Eurogruppen) at være begrænset.

I diskussionen af mulige funktionelle ændringer i NATO-samarbejdet har en række forskellige forslag været fremme, for det meste gående i retning af øget forsvarsmæssigt og produktionsmæssigt samarbejde mellem de europæiske NATO-medlemmer. Den centrale problemstilling er imidlertid *byrdefordelingen*, der har stået på alliancens dagsorden omtrent fra begyndelsen. Atlantpagtenes oprindelige rationale var, at USA leverede en strategisk kernevåbengaranti til Vesteuropa, der til gengæld forudsattes at levere det konventionelle kontingent. Den amerikanske garanti blev imidlertid i løbet af få år underbygget med en betragtelig konventionel og nuklear tilstedeværelse i selve Vesteuropa.

Siden sidst i 1960'erne har der i den amerikanske Kongres været stærke kræfter for en ændret byrdefordeling, primært ved en hel eller delvis tilbagetrækning af USA's landstyrker fra Europa kompensert ved en øget vesteuropæisk indsats. Disse kræfter har været i vækst de seneste år, ikke mindst blandt Demokraterne, og må forventes at få øget vægt i USA's politik over for Vesteuropa i 1990'erne. Det vigtigste argument for en ændret byrdefordeling er Vesteuropas i forhold til USA relativt beskedne forsvarsudgifter, der i stigende grad kontrasteres med de to parter respektive økonomiske formåen. Alene af politisk-økonomiske årsager vil dette amerikanske pres blive øget i 1990'erne.

Men også den storpolitiske udvikling kan styrke tendensen, nemlig hvis den igangværende afspændings- og rustningskontrolproces væsentligt reducerer spændingsniveauet i Europa og dermed behovet for en omfattende

amerikansk tilstedeværelse. En begrænsning af denne synes i øvrigt at være en forudsætning for en mere omfattende styrkereduktion i Europa, hvad enten en sådan er fremkommet som resultat af en egentlig forhandlingsproces eller gennem en række ensidige skridt.

Der er således stærke indikationer for, at Vesteuropa i 1990'erne vil komme til at bære en øget del af den fælles forsvarsbyrde, mest sandsynligt gennem en reduktion af det amerikanske bidrag, mindre sandsynligt ved en styrkelse af det vesteuropæiske. Processen vil kunne føre til spændinger mellem USA og Vesteuropa, medmindre der sker en grundig koordinering af interesserne. Men det kan også skabe forudsætningen for en omfattende omstrukturering af NATO-samarbejdet. I en sådan sammenhæng (hvor den amerikanske dominans ville være reduceret) kunne man måske endda forestille sig en fransk genindtræden i NATO's integrerede militære samarbejde.

Mulighederne for at skabe en europæisk søjle via en egentlig omstrukturering af NATO-samarbejdet synes ikke særlig store for øjeblikket, og de eksisterende fora (Eurogruppen og IEPG) er næppe heller egnede som basis for denne. Omvendt kan en løsning på byrdefordelingsproblemet og væsentlige ændringer i Øst-Vest-forholdet skabe ændrede forudsætninger. Byrdefordelingsspørgsmålet kan føre til ændringer i Vesteuropas faktiske vægt i NATO-forsvaret, der igen vil gøre ændringer i både NATO's militære og politiske struktur naturlige og måske endog uundgåelige. Fremgang i forhandlingerne om konventionel nedrustning i Europa vil kunne forstærke denne tendens i retning af en mere ligelig alliancestruktur, der kunne få karakter af en ægte to-søjle-løsning inden for NATO's rammer.

Foreløbig er det imidlertid ikke sådanne mere vidtrækkende omstruktureringer af NATO-samarbejdet, der primært diskuteres i forbindelse med »søjle«-spørgsmålet, men snarere perspektiverne i Det Europæiske Politiske Samarbejde (EPS) og i revitaliseringen af Den Vesteuropæiske Union (WEU). Begge disse fora er uafhængige af NATO, men består (med undtagelse af Irland) af europæiske Atlantpagt-lande og er i den nuværende situation formentlig mere relevante som grundlag for den europæiske søjle end etableringen af nye strukturer i selve NATO.